

МОНГОЛЫН СҮМ ХИЙДИЙН ТҮҮХЭН ТОВЧООН, МЭДЭЭЛЭЛ-ЯРИЛЦЛАГА

Ярилцлага өгөгчийн нэр	Базарханд	Дугаар	L172
Оршин суугаа аймаг	Сэлэнгэ	Оршин суугаа сум	Хүдэр
Төрсөн газар		Төрсөн он	
Ажил мэргэжил	Өндөр настан		
Лам байсан эсэх, Шавилан сууж байсан сүм хийд	Уялгын дуган	Сүм хийдийн дугаар	СЭХД 036
Одоогийн сүм хийд		Сүм хийдийн дугаар	
Ярилцлага авсан он сар өдөр	2007 оны 7-р сарын 19	Ярилцлага авсан хүн	Мөнхнасан

Сэлэнгэ аймгийн Хүдэр сумын Уялгын дуган

Асуулт:-Та бидэнд Уялгын дуганы тухай ярьж өгнө үү?

Хариулт:-Би тэр нутагт нутаглаж байсан. **Тэгээд ухаан** ороход л тэр дуган буучихсан байдаг юм. Ард талд Буурал овоо гэж том овоо байдаг юм. Тэгээд тэр Буурал овооны урд хормойд замын доод талд тэр дуганы суурь байсан. Би тэрнийг сайн мэднэ.

Асуулт:-Хэд орчим оны үед юм бол?

Хариулт:-Би уг нь 37 оны хүн л дээ.

Асуулт:-42, 43 оны үед гэсэн үг үү?

Хариулт:-Тийм л юм шиг байна. Би 45 онд 9 настай сургуульд орж байсан юм.

Асуулт:-Хэд орчим ламтай дуган байсан юм бол?

Хариулт:-Уялгын дуган их том дуган байсан юм гэнэ лээ. Миний ухаан ороход тэр зүгээр суурь нь л байдаг юм. Дуган байхыг мэдэхгүй. **Суурийг нь** сайн мэднэ. Замын урд талд овооны урд талд байсан юм.

МОНГОЛЫН СҮМ ХИЙДИЙН ТҮҮХЭН ТОВЧООН, МЭДЭЭЛЭЛ-ЯРИЛЦЛАГА

Асуулт:-Уялгын дуганы лам нар ямар овоог тахидаг байсан юм бол?

Хариулт:-Буурал овоо гэдгийг тахидаг байсан.

Асуулт:-Зун тахидаг байсан юм болов уу?

Хариулт:-Зун тахидаг байсан биз дээ. Сүүлийн үед миний ухаан орсноос хойш тэр дуган ч буучихсан байсан.

Хэдийд нь буусан юм. Хэлмэгдлийн үеэр л буусан юм байлгүй дээ. 38 онд хамаг улсуудыг чинь бүгдийг нь хэлмэгдэлд аваад явчихсан л байхгүй юу. Эрэгтэй хүн тэр хавьд нэг ч хүн байхгүй. Бүгдийг нь хэлмэгдлээр аваад явчихсан байдаг юм. Дандаа эхнэрүүд нь үлдчихсэн, мал хөрөнгийг нь хураагаад аваад явчихсан. Тэгээд дандаа эмэгтэйчүүд үлддэг юм шиг байгаа юм л даа.

Асуулт:-Уялгын дуганыг модоор барьсан байсан уу?

Хариулт:-Мод л байсан юм шиг байгаа юм, модон суурь л байдаг байсан.

Асуулт:-Хэр том суурь байсан юм бол?

Хариулт:-Нэлээн томоохон суурь байсан даа. Замын урд талд би хүүхэд байхад **тэрүүгээр** тугал, бяруугаа хариулж явахад жимс их ургадаг газар байсан. Овооны урд талд байдаг байсан байлгүй. Тэр овоо их том овоо. Тэр Буурал овоо гэдэг чинь.

Асуулт:-Тэр хийдэд тэд орчим лам хурал ном хурж байсан гэж дуулсан юм байна уу?

Хариулт:-Тэрнийг би мэдэхгүй. Манай ээж байхдаа л мэдэж байсан байх л даа. Манай ээж саяхан 1990 онд 84 хүрч нас барсан юм.

Асуулт:-Уялгын хийдэд буриад голдуу хүмүүс хурал ном хурж байсан уу?

Хариулт:- Дандаа буриадууд л байсан юм шиг байна лээ. Тэр нутагт чинь дан буриадууд байсан байхгүй юу, энэ хавиар дандаа буриадууд байсан юм.

Асуулт:- Тэр хэлмэгдлийн дараа бурхан тахилыг нь яасан юм бол?

Хариулт:- Тэрнийг мэдэхгүй юмаа, бурхан тахилыг нь тэр овоонд өргөсөн юмуу, яасан юм тэнийг би мэдэхгүй.

Асуулт:-Сумын төвийн ойролцоо Хүдрийн дуган гэж байсан гэсэн тэрнийг та мэдэх үү?

Хариулт:-Хүдрийн дуган гэж голын баруун талд байдаг л даа, суурь нь. Жаахан овоо байдаг юм.

Асуулт:-Тэр дуганы талаар мэдэх үү?

Хариулт:-Мэдэхгүй.Тэрнийг ерөөсөө мэдэхгүй. Тэр дуган чулуун суурьтай юм билээ. Тэрнийг бас л цаашаа наашаа явж байхдаа. Жижигхэн шовгор уул байдаг байхгүй юу.

Асуулт:-Хүдрийн дуганы тухай өөр мэдэх хүн байна уу?

Хариулт:-Энд нэг настай хүн байсан, өнөөдөр ийшээ нүүгээд явчихсан.